

Bircan Değirmenci: Son Kelam

Posted on 08/07/2017

Üzerinde satırları belirginleştirmek için yirmi sıra ip gererek hazırladığı tahta kalıbı masaya koyuyor. Kartondan sayfayı kalıbın üzerine iyice bastırıyor. Daha sonra başparmağına doladığı beyaz temiz bir bez ile iplerin üzerinden geçerek satırları belirginleştiriyor. Böylece sayfa kirlenmeden, yazıya hazır hale getiriliyor. Ardından siyah ve kırmızı mürekkebe divit kalemi batırarak yeryüzünün en kadim dillerinden olan Süryanice kelimeleri nakış gibi işliyor. Bir ibadet edasıyla, huşu içerisinde ve kelama saygıyla. Süryanice el yazmasının yaşayan son temsilcisi Gabriel Aktaş'tan söz ediyoruz.

15 hanelik köy

Midyat'tan Dargeçit'e doğru 33 km uzaklıktaki Bethkustan (Alagöz) köyüne geliş sebebimiz de bu. Girişinde köyün kimliğini yansıtan taş üzerindeki haç işaretiyle karşılaşıyoruz. Bethkustan Türkiye'deki az sayıdaki Süryani köyünden biri. 15 hanelik bu küçük köyde yaklaşık 150 Süryani yaşıyor. Köyün dinginliği, havanın temizliği, evlerin üzerindeki eski zamanlara ait işaretler, mezar taşları ve doğanın sesi karşılıyor bizi.

Patrik Mor Gabriel dışında, Mor Gabriel Manastırı'nın şimdiki Metropoliti Samuel Aktaş, İsveç Metropoliti Binyamen Ataş ve Kırklar Kilisesi rahiplerinden Gabriel Akyüz de bu köyde doğup büyüyen Süryani din adamlarından.

Bu köyde doğup büyüyen bir diğer din adamı köyün papazı olan Gabriel Aktaş. Ancak o Süryani din kitaplarını el yazısıyla yenilemesi ile biliniyor. Aktaş bizi evinde ağırlıyor. Ardından ikinci evi olan kiliseye doğru yürüyoruz birlikte. Peşi sıra torunları 10 yaşındaki

Tibelya, 4 yaşındaki Maria ve 2 yaşındaki Eliyo da dedelerinin adımlarını takip ediyor.

343 yılında inşa edilen ve adını bir azizden alan Mor Eliyo Kilisesi'nin Gabriel'in anahtarla açtığı kapısından avluya giriyoruz. Büyük heyecanla anlatıyor Gabriel, buranın harap halde olduğunu, 2008 yılında kendi imkanlarıyla restore ettiklerini, devlet desteği olmadığı için Avrupa'daki cemaatin yardımıyla onarım yaptıklarını.

Dört dua kitabını yazmış

Kilisedeki dini kitaplar çok eskiyip yıprandığı için dört dua kitabının birer kopyasını elle yazmaya karar vermiş Papaz Gabriel.

Çocukluğundan beri yazı yazmayı sevdiğini anlatan Aktaş, daha önce birçok duayı da sayfalara yazıp çoğalttığını belirtiyor.

Sayfa sayısı bini bulan büyük dini kitapları elle yazmak ise kendisi için farklı deneyimin başlangıcı olmuş. Yaklaşık beş yıl boyunca emek verdiği kitapların yazımı tamamlanınca, kopyaları matbaada çoğaltılarak İstanbul başta olmak üzere birçok Süryani Kilisesi'ne gönderilmiş.

Eşini 15 yıl önce kaybetmiş, şu an küçük oğlu Daniel ve ailesi ile birlikte köyde yaşıyor.

Köy sakinlerinin temel geçim kaynağı çiftçilik ve hayvancılık. Yaşlı nüfusun ağırlıkta olduğu köyün gençleri, ya üniversite okumak için farklı kentler gitmeyi ya da gümüş ve kuyumculuk gibi el sanatları yapmak üzere Midyat'ta kalmayı tercih ediyor. Civar köylerde yaşayan Kürtlerle aralarının iyi olduğunu bayramlarda ve cenaze sırasında görüştiklerini söylüyor Aktaş.

Çocuklara Süryanice öğretiyorlar

1965'e kadar 130 hanenin bulunduğu köyden, yetmişlerin başından itibaren Avrupa'ya göç başlamış. Böylelikle giderek solan diğer renklere Süryaniler de eklenmiş.

"Hem artan baskılar, hem yaşam koşulları, yoksulluk insanları Avrupa'ya gitmeye zorladı. Benim ailemden de çok giden oldu, dört kardeşiz, ikisi gitti, köy halkı gitti ama biz köyü bırakmadık, ben hiç gitmek istemedim" diyor.

Çocukken köylerinde papaz olmadığı için de komşu İz bırak (Zaz) Köyü'nün papazı iki yıl boyunca gelip köydeki çocuklara dini eğitim vermiş, Gabriel Aktaş da Süryanice okuma yazmayı o zaman öğrenmiş.

1966'da 19 yaşındayken, köyde okul açılmış. Bölgedeki birçok erkek gibi o da Türkçe konuşmayı, okuma yazmayı askerlikte öğrenmiş.

"Eskiden çok baskı vardı üzerimizde, askerlikte de Hristiyan olduğum için çok baskı gördük ama şimdi öyle değil" diyor.

Köyün kilisesinde yaz tatilinde çocuklara Süryanice okuma ve yazmayı da öğretiyorlar. Zaman zaman Manastırdan gelen öğretmenler de bu konuda yardımcı oluyorlar.

Komşu Anıtlar Köyü'nde bulunan Meryem Ana Kilisesi'nin papazı olmadığı için, oradaki ayinleri de Papaz Gabriel Aktaş düzenliyor.

Her biri bin sayfayı aşan dört büyük kitabı elle yazdıktan sonra gözlerinde sorun yaşamaya başlamış Gabriel. Beş yıldır tedavi oluyor, gözünü kaybetme endişesiyle yazma faaliyetlerine zorunlu olarak bırakmış. Arada sayfalara dualar yazsa da artık büyük cilt dua kitaplarını el yazısıyla çoğaltmaktan vazgeçmek zorunda kalmış.

El yazması eserler antika değerinde

Teknolojinin ilerlemesiyle elle yazma tekniğinin ortadan kalktığını üzümlere anlatıyor.

“Bilgisayarlar çıktıktan sonra yazmak kolaylaştı, ama el yazması çok başka bir şey, çok değerlidir, antika oluyor. Daktilo ve bilgisayarda yazılan eserlerin değeri yoktur, kıymetli değil” diyor. Aktaş, “Türkiye’de dini kitapları elle yazacak insan vardır elbet ama sabır işi, ama şu an yazan kimse yok. Bunu için çocukluğundan itibaren eğitilmek gerek, sevmek gerek” şeklinde konuşuyor.

Beş yıl boyunca her gün saatlerce elle yazmış dua kitaplarının kopyalarını. Fiziksel olarak da zorlamış yazma işi ama yazmaktan vazgeçmemiş, İncili de elle yazmayı çok istemiş ama gözleri bozulunca yazma aşkından vazgeçmek zorunda kalmış.

Satırları belirginleştirmek için yıllar önce eliyle hazırlamış olduğu tahta kalıbı getiriyor. Yirmi sıra ip gerilmiş bu kalıbı duayı yazacağı sayfanın altına koyuyor. Daha sonra başparmağına doladığı beyaz temiz bir bez ile iplerin üzerinden geçerek satırları belirginleştiriyor. Böylece sayfa kirlenmeden, yazıya hazır hale getiriliyor. Yazacağı her bir sayfaya bu işlemi yapan Gabriel, her boy kitap için farklı satır kalıpları hazırladıklarını anlatıyor. Bu metodu eski papazlardan öğrendiğini söylüyor.

Gabriel Aktaş önündeki kağıda büyük bir itina ve meşakkat isteyen Süryanice duayı yazmaya devam ediyor....

Kaynak: [Yeni Özgür Politika](#)